

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatk vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben hához hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Mezőgazdasági érdekeink.

Mezőgazdasággal foglalkozó köreink ajkain általános a panasz, hogy a föld manapság nem jövedelmez annyit, mennyivel a gazda magát fenn bírja tartani.

Ezen méltó panasz elhatott azoknak fülelhez is, kik gazdasági viszonyainkat gondos tanulmány alapján ismerik s kik hivatva vannak a baj elhárítására vonatkozólag sikertígérő tanácsokkal szolgálni.

Ezen szakemberek tanácsa röviden ezt foglalja magában: Magyarországon vorjuk szűkebb határok közé gabonatermelésünket s fordítsunk nagyobb gondot az olyan fajta termények előállítására, melyeket gyárak dolgoznak fel s melyek feldolgozva, a külföldi behozatalt korlátozzák, milyenek pl. a kumló, czukorrépa, selyem, gyapju stb.

Valóban csak kissé mélyebbre ható körülmények szükségeltetik ahhoz, hogy elszomorító jelen mezőgazdasági viszonyaink között szélesebb látkörrel bíró s így vezérszerepre hivatott gazdáink eme tanácsának helyességét átláthassuk, megérthessük.

A kétszer kettő négyhez hasonló igazság az, hogyha tiszta buzánkért csak 6, kukoricánkért csak 4 frtot kapunk mmázsánként, mennyinél többet átlag, mostanság nem adnak s még ennyit is nehezen, ilyen árak mellett gabonatermeléssel foglalkozó gazdaközönségünk magát fenn nem tartathatja, hogyha a fősulyt gabona előállítására fekteti.

Minden kiadást gondosan összeszámítva, mennyibe a buza és kukorica előállítása kerül s ennek összegét az eladási ár összegével összehasonlítva, azon szomorú eredményhez jutunk, hogy az előállítás kiadásai felemésztek az eladás folytán nyert összeget s a szegény gazda marad fáradsága után a semmivel. Nemsokára ezzel marad, hanem marad a mezőgazdasággal járn szokott aggodalmakkal és

tömérdek bosszúsággal; marad minden egyébbel, csak haszonnal nem.

Ezen körülményben találja meg magyarázatát legfőképen az a rendkívül elszomorító tapasztalat, hogy gazdáink tömegesen buknak s a birtokos osztálynak csak az a — fájdalom — kisebb része bírja magát fenntartani, melyik gyökeresen megváltozott gazdasági viszonyainknak megfelelő mezőgazdaságot folytat, vagy pedig jól jövedelmező hivatallal bír, melyből magát mezőgazdaság nélkül is fenntarthatja, adóját, cselédségét fizetheti.

Vegyük hozzá még azt is, mi főleg az erdélyi részekben élő gazdaközönségünkre nézve, nagyon is számításba veendő körülmény, hogy a romániai vámcsorompók jelenleg le vannak zárva, mely körülmény buza- és kukorica-termésünk árát legalább is 20—25 %-al emeli s ha eme lezárt vámcsorompók ujjal megnyílnak, a mint-hogy rövidebb, hosszabb idő multával kétségen kívül megnyílnak, e fajta gabona-áraink ugyanennyi százalékkal esni fognak; vegyük számításba továbbá, hogy a valóban túlságosan felemelt szeszadó miatt, a szeszfogyasztás nagymértékben esőként s e miatt a szeszgyárak a feldolgozást sok százalékkal alább fogják szállítani, mert a viszonyok által kényszerítve vannak ezt tenni, minek biztos következménye lesz gabonánk árának további hanyatlása, ilyen viszonyok között valóban mentő eszközök után kell gazdáinknak nézniök.

Mentő eszközökként ajánlkozunk gazdáinkra nézve, némi részben, az erdélyi hazarészben jelenen Brassóban és Nagyenyeden felállítandó répacukorgyárak.

Ez a két gyár, ha létesülnek, a minthogy minden valószínűség szerint létesülni fognak, — fel fogják dolgozni Erdélyben mintegy 10—12 ezer hold nyersterményét, ezáltal gabonaterméstől el von ugyanekkor területet. Biztos évi tiszta jövedelmet adnak

gazdáinknak holdanként 40—50 frtot, esetleg ennél jóval többet, kezökbe kapják pedig gazdáink ezen föld utáni jövedelmet áprilisben és októberben, tehát az év olyan időszakában, melyekben a mezei gazdáknak pénzre legnagyobb szükségük van.

Csak egy kevéssé komoly gondolkodás szükségeltetik ahhoz, hogy átlássuk, miként a Brassóban és Nagyenyeden felállítandó répa-cukorgyárak jelentékeny előnyöket helyeznek kilátásba erdélyi részű gazdaközönségünk részére az adott rendkívül mostoha mezőgazdasági viszonyaink között, miből azon üdvös tanulságot kell magunk részére elvonnunk, hogy utasítsuk vissza azon ósdi gondolkodást, hogy csak maradjunk a régi gazdasági rendszer mellett s termeljünk mentől több búzát és kukoricát, még annál is többet, mennyit apáink termeltek volt; ellenkezőleg két kézzel is ragadjuk meg a mezőgazdasági viszonyaink javítására kínálkozó eme minden kétséget kizáró kedvező alkalmat. A nyomorúságból kiszabadulásra kedvező körülmény nem minden alkalommal szokott mutatkozni a bajban levők részére.

Ne él hetetlenkedjünk Nyujtsunk kezét a kínálkozó szerencsének, nehogy míg mi, az ósdi gondolkodásra hallgatva, késedelmezünk, — az tőlünk elszáljon s aztán késő legyen a bánat.

Kolozsvári élet.

— Márczius 6.

Annnyiről kell referálnom, hogy nem is tudom, min kezdjem hamarjában.

Mégis: kezdem a tegnapi színházi eseménnyel „A süket néma”-val, vagy más ezimen De' L'Epée ábbával.

E darab, melyet a süketnéma intézet javára adtak elő, zajos sikert aratott. Miben a főérdem a darab szépségein és a fordítás jelességén kívül kétségtelenül a Gerő Linaé, ki a süket-néma fut páratlan művészetével és természetességgel alakította.

Remélhető, hogy e darab még sokszor csinál teleházat.

névvel, mely a történelemben használni szokott neve Carvalho-Oeyrasnak.

VI.

1777-ben meghalt I. József, Portugallia királya.

A megüresedett trónt leánya I. Mária foglalta el, ki férjét, Don Pedrót, III. Pedro névvel regens-társává tette. — Most már nagy fordulat állott be ugy a kül-, mint a belpolitikában.

Az özvegy királyné halálos ellensége volt Pombalnak, mert férje szerelmeskedéseit elősegítette s neki befolyást semmiben sem engedett.

Leánya, a királyné szüntén el volt telve gyűlölettel a hatalmas kancellár iránt, kinek még mindig nagyobb befolyása volt az országban, mint neki.

Természetes tehát, hogy alkotásait megsemmisíteni s őt magát megaláznai igyekeztek.

Makacs küzdelem után, melyben Pombal egyedül állott, sikerült ezt elérniök. Intézményeit kifogásolták, a jezsuitákat rehabilitálták s végül kimondták, hogy a Tavorák s a többi királygyilkos is ártatlanok voltak.

Ezzel ki volt mondva Pombal fölött az ítélet. Száműzték husz mértföldnyi távolságra az udvartól.

Hazája jövőjén keseregve, de azért meg nem törve vonult falusi magányába az ősz államférfiu s öt évig élt így egyedül. Látnia kellett, mint semmisültek meg fáradsággal létrehozott alkotásai, mint súlyed ismét hazája, melyet még sohasem ismert nagyságra sikerült emelnie.

1782 ben halt meg, 83 esztendőskorában, melyből több, mint egy félészat töltött hazája szolgálatában.

Az unokák belátták, hogy nagyon hálátlanul viselkedtek apák a haza legnagyobb emberével szemben s a jelen száz harminczas éveiben díszes emlék-oszlopot emeltek neki fővárosukban, mely Pombal neve mellett Portugallia rövid ideig tartó dicsőségét s az európai államok között játszott fontos szerepét hirdeti.

TÁRCZA.

Carvalho.

— Történeti elbeszélés. —
Szűcs Gézáttól.
(Folytatás és vége.)
V.

1758. szeptember 2-ikának éjjelén merényletet intéztek a kedveséhez kocsizó király élete ellen. Két lövést irányoztak rá, melyeknek egyike a jobb karján ejtett sebet.

A király azonnal lehozta magát kocsija fenekére, s nagy ijedelme közt hazaérkezve, először is Oeyrassal közölte kalandját.

A miniszter a legmélyebb hallgatást parancsolta meg a kocsisnak s azonnal hozzálátott a zavaros ügy kitisztításához.

Úgyes emberei nemsokára kitudtak mindent: hogy néhány igen előkelő főúr és a jezsuiták az összeesküvés vezetői.

Három hónap telt el a merénylet után a legnagyobb esendben.

A bűnösök megnyugodva lélegzelhettek föl. Oeyras épen leányának férjhez-adásával foglalkozott.

Megöszött a menyegző a legnagyobb fényvel, s másnap reggel — királyi poroszlok ébresztették föl álmukból a Tavora márkikat, gróf Axougiát, Moreirát, Malagrida jezsuitát; börtönbe vetették őket s másnap utánuk Aveiro herceget, a király főudvarmesterét is családjával s meghitt embereivel együtt.

A tárgyalás tagadhatatlanul elsietett volt s a halálos ítélet elegendő bizonyíték hiányában hozta meg a királyi törvényszék, a mennyiben igen sokat pusztá — noha alapsznak látszó — gyanura nyilvánított bűnösnek.

A végrehajtás nyilvánosan s középkori kegyetlenséggel ment végbe a belemi téren a következő év január havában.

Kerékbetérés, megfojtatás s aztán felügyelés — így hangzottak az ítéletek.

Ily nyomorult módon veszett el a legrégebb portugál családok sok előkelő sarjadéka; a Tavorák közül egyedül az ifju márkiné, a király kedvese menekült meg attól, hogy szép fejét a bakó bárdja alá hajtsa.

Neki megkegyelmeztek.

E szigorú eljárás végig keserítette a jezsuitákat, kik fel is léptek a miniszter ellen. De hasztalan, meg volt már hatalmuk törve; nemsokára örökre kitiltották őket Portugallia területéről. Hajóra rakták őket s hazavitték a pápai bírodalomba.

S most már Oeyras ismét hozzáláthatott a béke műveinek folytatásához.

Ujjból szervezte a tanügyet s a színészet muzejának állandó hajlékot emelt Lissabonban. — A már régebben megalapított kereskedő és ipartársulatokat pénzzel segítette s hazáját a külföld előtt is tiszteltté tenni igyekezett.

A pápa, a jezsuiták pártolására bullát adott ki, mely megerősítette őket minden — azelőtt élvezett jogukban. De Oeyras nem ijedt meg a most már hanyatló szent széktől; a bullának az országban való terjesztését szigorúan betiltotta, s egy újabb röpiratot adott ki, mely a jezsuiták bűneit írta le.

Ezután következett az Európa összes államainak annyi vérbe és pénzbe került hét éves háboru, melyben Portugallia is részt vett, angol segédszerepekkel küzdve a benyomuló spanyolok ellen és a végén győztesen került ki a harcából.

E háboru alatt is mint-államférfiüként viselte magát Oeyras, kit most a király kegye még magasabb rangra emelt, kinövezvén őt marquisnak, Pombal

ny.

telekkönyvi hatóság

249 frt 64 kr töke,
38 frt 55 kr költség-
edő özvegy Andoné
né, Bába Todorának
31. szám alatt fog-
358 frt 22 kr megál-
lásági helyiségében
10 órákor

51 is eladtnak.
si ár 10 % -át kész-
2. \$-ban jelzett árfo-
t értékpapirokban a

örére jutása után 30
írállyi adó, mint letéti

elet alolirt telekkönyvi
közsegg előjáróságánál

vi hatóság.

Csegezi,
kir aljbíró.

Éltő bámu-

ánál fog-

m az ön

ontoir

i m

z ára csak

ként.

ség.

rozott s elromolha

ezal egyútt 4 frt

mutató szerkezet-

nélkül felbuzhatók

— Ilyen kedvező

et fogyatékán van

melyet kétszere

zetes vagy utánvé

kivitteli áruraktár

4-6

gép

gy a legvastagabb

gozik, esinos kiál-

lik a salonnak

amely háztartás-

frt 95 kreit váró-

tató kelendősége van,

nemsokára elfogy-

zatos vagy utánvet

25. kivitteli üzlete

4-6

A

ett kölesön-
díj nagyon

élfejek,

kákát

zacskók,
tékek és

ból.

Vd

Különben a süketnéma intézet felügyelő-bizottsága könyvalakban is kiadja majd. — A darabban meglátszik az E. Kovács Gyula ügyes rendezői seniorozó keze, meg költői ihlete ép úgy, mint fordító társának, Dr. Eszterházy Sándornak kiváló fordítói képessége s zamatos magyar stíje.

Ez utóbb említett fiatal íróhoz szép reményeket fűzhetünk. Kiváló nyelvismeretei, tudományos és esztetikai képzettsége mindenki előtt becsült és tisztelt teszük őt.

— A színházban egyébként egész csomó új darabot fognak előadni közelebről. Mindazokat, melyek a pályázaton a jutalmazott mű mellett díszeset nyertek.

Közülük legelőször a „György ur” című vígjáték kerül színpadra, melynek szerzője Aboonyi Árpád, ismert fiatal írónk. Ugyancsak az ő muzsájának szülte a „Toroczkón” című népszínmű, mely a népszínházi pályázaton oly méltán keltett feltűnést szilárd kompozíciójával, erős drámaságával és magyaros nyelvvel.

Általán véve, a helybeli fiatal tollforgatók, mind nagyobb hírnevet szereznek az erdélyi résznek és specialiter Kolozsvárnak a magyar színpadom terén; az új korszak, melynek megnyitója és uttörője a nagy rajzíró Petelei, horvatorvább eredményesebb és díszesebb jövővel kecsegtet.

— — — — — Épen ma van hamvazó szerda. Vége a farsangnak. Ámbar moodják nem is volt. A mi nagy bál lesz, az ezután esik meg. De a mi esodás volt: mégis fordult elő egy pár mulatságos eset benne.

A. és B. barátaink vig zimbórák, főleg nagyon szeretik a tréfát. Nagyon sokat is követtek el úgy másokkal, mint egymással szemben s óhajtjuk, hogy még kövessenek.

A. táncestélyre akar menni. Hazamegy estefelől felöltözködni. Hát uramfia!

Minő úr van a sifon'ba!
Frakk — nincs.
Klakk — nincs.

Lakk — detto nincs.

Egy darabig tanakodtak a aztán homéri derűtség kinyomata ül arculatára. Ha tőle elvitte valaki eszéből, ő meg elviszi a B. ruháit termetük úgy is egyezik.

Átmegy B.-hez, nyitva találja szoba és szekrényajtáját felöltözködni az ő ruháiba s meg balba.

Jókat nevet a bajsa alatt, hogy dühöng majd B. a ki egy, a báiban megjelenendő kisasszonyuk — komolyan udvarol.

A többi érthető.

Hát egyszer csak — beállt B. Rajta meg az A. ruhái valának szemléltethők, mert ő vitte el, hogy megtréfálja a-t. Tableau!

Ad vocem tréfa.

A nemzeti színház igazgatósága ugyancsak megtréfálja rendszeren a jámbor közönséget.

Ne tudják soha a gyaurok, hogy mit adnak ők más nap!

S ép ezért összeállít két heti (nem két-heti, de egy hétre kettő) műsort. Az egyik érvényes — az marad titokban — a másikat kiadják a közönségnek. Az van például rajta, hogy holnap adják a „Páros szöktetés”-t, holnapután „Szép Heléná”-t. — Hát aztán mit adnak?

Ma „Hoffmann meséi”-t, holnap — a „Plebános szakácsnéj”-t.

Még azt sem mondhatják, hogy X. primadonna beteg s a mi pedig nem ritka dolog — mert ő így is, úgy is játszik.

Lehet, hogy divatba jött a „primadon”-ok betegsége is.

Az Emkebál érdekében sokat táradoznak az illetékes emberek. Az mondják, óriási közönség lesz.

Kívánjuk, hogy ne csalódjanak.

Wiltnot, a híres operaénekesnő, hír szerint, megnyerték egy hangverseny adására. Bianchi sikere buzditólag hathat rá is!

Legalább hallunk elég éneket és muzsikát, mert különben bajban vagyunk.

Mikor olvadás idő van s éjszaka ismét megfagy, alig merünk az utcán járni. Végrendeletünk készen áll, mert nem tudjuk, mikor szegjük nyakunkat.

A középütemben akkora volt a víz, hogy egy angol gőzhajózási társulatot akart létrehozni a közlekedés könnyítésére.

Elég levén a jóból is ennyi, befejezem írka-írkámat, miután megemlítetttem volna, hogy legközelebbi komoly ügyként a Korbuly, Bartha sajtópör áll előttünk, mely elé nagy érdeklődéssel tekint az egész hírlapolvasó közönség. Szócs Géza.

FARSANG.

Piknik.

— március 5.

— Elmégy vissza, Vaszilika. Vedd át az összes ügyeket. Ha megtudol alkuadni a körülményekkel, folytatd tovább az áldatlan munkát. Én nem instálok többé belőle. Czudar világot élünk. Ne tolskodj te se. Ma napság nem az igazok, hanem a hamisoké a világ. Ők dirigálnak. De jaj nekik, mert megfogjuk fosztani minden glóriától, mit

reárákott a muzsa, a szív, a szerelem. Nem érted, Vaszilika?

Az elhív végig hallgatott. Nem értett meg. Buta arcvonásai elárulták. Nem tudott hazudni. Nem az a mestersége. Kezet csókolni nagy illetudással és fővén hűségese utitársát, a jó nagy mogyorófa-botot, elindult. Én is mentem. Carneval halotti torának napja volt. Jó kedvű ifju urak rendeztek egy pikniket. Szerencsés gondolat volt. Nem adtak hivatalos jellegű neki és így esaládiasan mulatott a közönség. Minő közönség... Minő jó kedv... Minő fesztelenség...

Roszk kedvben voltam. Szerettem volna ugatni, mint a mi cigányaink Tövisen. Hám-hám... A piknik kigyógyított a betegségből. A terem illatos levegője, az elegáns közönség, a jó zene, a tűzes bor meggyógyítottak. Csábos libbenései járó párok regés dolgokat mondtak eltűnt ifjúságomról, füstöt vált reményeimről. Sebaj! Új élet nyílik új édennek. Hiszen itt a tavasz, melynek ékesen nyíló virágával bátran versenyezni kellett a sok szép ifju lány: Balogh Ilona, Barthalonoides Adél és Lenke, Barcsay Tima, Bokor Klára, Bodor Irma (Krakkó), Czirner Laura, Horváth Berta, báró Kemény Olga, Nagler Adél és Mathild, Nagy Marcsa (Karásontfalva) Papp Cécé és Lenke, Papp Vilma (Sárd), Pásztohy Marika, Sikorszky Matild és Zefi, Steibel Emilia, Szöllösy Berta és Ida (Sárd) Török Gyöngyi, Varró Róza, Winkler Flóra stb.

Mivel pedig meg vagyunk írva, hogy nemcsak tánc-csal, de egyébbel is él az ember, a felkért gazdasszonyok: Donogány Jakabné, dr. Magyar Károlyné, Müller Mihályné és Veress Katalin páratlan figyelemmel és gondálattal terítették fel a nagyteremben. A dusan megrakott asztalok mellett két óráig mulatott a közönség. Akkor újra táncra kerekedett s kivilágos virradtig mulatott.

Künn megszólalt a sőspereces visító sipja. Vége, vége a farsangnak. Hamut elő...

B—cs.

Az iparosok dalestélye.

A helyi iparos ifjúság f. hó 2-án — szombaton — táncszal egybekötött dalestélyt rendezett. A 7. pontból álló program minden egyes pontja kielégítő várakozásunkat; s bizonyítá egyszerűsége azt is, hogy az ifjúságunk van szorgalma és tehetsége is célja elérésére.

Különösen kiemelkedett a program 4-ik pontja, a 24 tagú vegyes kar „Népdalai”, tökéletesen sikerültek és általános tetszésben részesültek.

A „Fohász” és „Bucsu az erdőből” szintén a vegyes dalkar által előadva díszeset érdemlő készségről tanuskodtak s megérdemelték az aratott tapsokat.

Az „Ének-quartett” egészben sikerült, bár Hendl Janka k. a. kedves, üde, hajlékony hangjával kellő nyugaltsággal mellett, — még szebb eredményt mutatott volna fel.

Szabó Árpád népdalai is köztetszésben részesültek, meg is újították, azonban a hatásnak nem kis mérvben rovására volt szakadtalan s több helyt idétlen gestusa; hangja kellemes s általában igen sok jó elemmel rendelkezik.

Hajdu András és Puskás József kettős szavata „A hontalan” több helyt kifogástalan volt. Puskás ur azonban erőteljes, rokonszenves hangját sem festésre nem használta kellőleg, sem terjedelmével nem vetett előre számot s így ereje több helyt elhagyta.

Hajdu ur gyenge — bár elég kellemes, tiszta hangon szavalt a különben is könnyebb részletet.

Furka Mihály ügyesen választá darabját, Benedek Aladár „Adjunk a népnek lelket szellemei” r-frain-ü hangulatos, esinny költeményét s igyekezett azt átérzeni és átérteni. Miudnyájunknak megalégedésével és elismerésével találkozott.

A polgári osztály zsufolásig tölté a termet s a legkedélyesebben mulatott a reggeli órákig. A négyeseket 50—60 pár táncolta.

Az összes bevétel 202 frt 40 kr — ebből 35 frt felülfizetés — Kiadás 67 frt 31 kr volt s így a tiszta jövedelem 135 frt 9 kr tetzen.

VEGYES HIREK.

— Nagyenyed város közönségéhez! Tisztelt közönség! Ama nagy napuk, mely a 300 évig tetszhalott magyar nemzetet visszaadta az életnek, e hó 15-én lesz negyvenedik évfordulója. E napon Magyarország minden helyén ünnepet ölnek. Illó, hogy mi is bemutassuk áldozatunkat a haza génuszának. — A helybeli ev. ref. theol. akadémiá ifjúsága kezét fogott a negyvennyolczas honvéd egylettel s közösen elhatározták, hogy az idén március 15-ét az eddiginél is fényesebben fogják megünnepelni. Ám e fény csak abban állhat, ha Nagyenyed város tisztelt közönsége, minél nagyobb számban fog ez ünnepélyen részt venni. Most pedig, míg egyfelől van szerencsénk a n. é. közönséget ez ünnepélyen való részvételre felkérni, egyszermind közöljük a két testület közös bizottsága által megállapított programot. I. A szabadban. 1. Ünnepélyes körmenet, zászlók alatt, a cigányzenekar indulója mellett. A polgárság és ifjúság egyesülten indul az új városnéptől, hova, miután a várat

megkerülte, visszatér. 2. „Talpra magyar!” — Petőfőtől, szavalja Bartha Lajos IV. éves theol. 3. Ének: a theol. dalkar által. Ezután felvonulás a tereembe. II. 1. Nyitány: a városi tűzoltózenekar által. 2. Ének: az iparos ifjúság vegyes dalkara által. 3. Szavalt: Papp Czecezia k. a. által. 4. Ének: a városi dalkör által. 5. Alkalmi beszéd: Benedek Károly főiskolai senior által. 6. Ének: a főiskolai vegyes dalkar által. 7. Szavalt: Szabó Jenő III. éves theologus által. 8. Induló: a főiskolai zenekar által. Megjegyzeni kívánjuk, hogy kedvező idő esetén az egész ünnepély a szabadban fog megtartatni. Nagyenyed, 1889. márcz 8. Az ünnepélyt rendező bizottság.

— Alsófehérvármegye alispánjától a következő értesítést vettük: Főispán ur ömlga törvényhatóságunk tavaszi rendes közgyűlését f. márczius hó 12-re tüztvén ki, van szerencsém erre meghívni az érdeklődőket. — Tárgyai: 1. A m. házi pénztár zárszámadása. 2. Az Abrudbányán építendő laktanya kölcsönének, ezen kölcsön fedezésül: egy % pótdónok megszavazása s az építési árlejtés alapján az építési szerződés feletti határozat. 3. Az abrudbányai laktanyához szükséges terület kisajátítása iránti intézkedés. 4. Előterjesztés a nagyenyedi honvédelmi kőbővítését végett szükséges építkezés és kölcsön ügyében. 5. Belügyminiszteri leirat a verespataki sz-bírói hivatalhoz kért díjnoki állomás ügyében. Ezzel kapcsolatban: az állandó választmány javaslata a m. javadalmaszás fel-emelése iránt, egy aljegyző és 3 szolgabírói gyakornoki állomás rendszeresítése végett. 6. A járási orvosok kérelme utazási általánuk felemelése iránt. 7. Belügyminiszteri leirat a megyei nyugdíj alapszabályzat ügyében. 8. Vajna Károly volt árvászeki ülnök kérése a nyugdíjalapba befizetett díjainak kiadása végett. 9. Közigazgatási ügyekről szóló jelentése a) az alispánnak, b) árvászeki elnöknek, c) közigazgatási bizottságnak, d) számonkérőszéknek. 10. Előterjesztés a m. házi pénztár megvizsgálásáról. 11. Előterjesztés a közmunka m. évi számadásáról és folyó évi felhasználásáról, költségvetéséről. Ezzel kapcsolatosan: előterjesztés a Csombord'n'ál tervezett hidra nézve. 12. A közigazgatási bizottság előterjesztése a kultur-mérnöki hivatal teendőinek az államépítészeti hivatalokra való átruházása tárgyában. 13. Tüzrendészeti szabályzat. 14. Szabályzat az idegenek bejelentési kötelezettségéről. 15. Lőorvó bizottság elnökének megválasztása. 16. Bányaadó kivét bizottságba 4 tag választása. 17. Abrudbánya város és Jank Joon bérlő között bérleengedési ügy. 18. Verespatak és Domó V. közötti vásár-szerződés. 19. Csóra község és Vekeli Zs. közt aranykutatók eszélből kötött szerződés. 20. Táté község legelő bérbeadási határozata. 21. M.-Portusi kinevezési hid vámszabályzata. 22. Mogos község határozata 3 havi keresma-jövedelmének elajándékozása ügyében. 23. Paczalka község határozata fűzes berkének elajándékozása tárgyában. 24. Nagylak község hajó-vám szabályzata. 25. Községi számadások és költségvetések. 26. Mértékhatolási hivatal zárszámadása. 27. Hajduvármegye és Arad város felirata a védőtörvényjavaslat módosítása tárgyában. 28. Hontvármegye felirata a tüzbiztosító társulatoknak a községi tüzbiztonsági eszékora való hozzájárulásra való kötelezés iránt. 29. Győr város felirata a győri jogakademia fenntartása végett. 30. Kolozsvár város felhívása a „Mátyás király” szoborra való adakozás végett. 31. Az alsófehérvármegyei történelmi, régészeti és természetudományi terület kérése pártolás végett. 32. A kassai iparkamara körirata a kereskedésekben árult hazai borok díjának leszállítása tárgyában. 33. Indítvány a marhavásárok napjainak pontos megtartása tárgyában. Oly sürgős ügyek, melyek ezután felmerülve, — a f. hó 11-én d. e. 10 órakor tartandó állandó választmányi gyűlés által tárgyalásra előkészítettnek, — mely gyűlésre az állandó választmány tagjai ezennel tisztelettel meghívattak. Indítványok, melyek 24 órával a közgyűlés előtt be adnak — Nagyenyeden, 1889. évi márczius hó 4-én — Csató János, kir. tanácsos, alispán.

— Dezső Zsigmond, megyei erdősz, Miklós nevű 4 éves kis fiát a torokgyík elragadta, s pár napra reá egy másik gyermeke is súlyos torok betegségre esett. A súlyosan meglátogatott szülők iránt város szerte általános a részvétel.

— Öngyilkosság. Tenkei János kisaknai haszonbérli, kisaknán forgópisztolyal mellen lötte magát s azonnal meghalt. Családja Nagyenyedre szállította a szerencsétlen ifju ember holttestét s itt február 28-án nagy részvétellel temették el. Özveggyet hagyott hátra. Rendszeres viszonyok között élt s tettének oka ismeretlen. — Z e t e J ó z s e f m.-vásárhelyi születésű, 16 éves, bádogos-tanoc, f. hó 7-én d. u. 5 órakor ismeretlen okból, tanítója Bauer Antal padlásán egy ruhaszárító kötélre felakasztotta magát s ott halva találták.

— A roncsoló toroklobnak áldozatul esett Nagyenyeden Bányai Lajos 3-ik elemi osztályú tanuló. E betegség hosszas szünetelés után megint kezd kísérteti. Vajha sikerülne az óvintőzkedések szigorú kezelése s a gyermekekre való szorgos felügyelet által elejét venni a baj tova terjedésének. Itt felemlítjük, hogy a város utcait s tereit elárasztó víz, sár és egyéb piszok egyik fő forrása a meghülésnek s a torok- és tüdőbajok keletkezésének; igen kívánatos tehát az egészségi szempontból is, hogy a sár feltekarítására a rendőrség az eddiginél nagyobb figyelmet fordítson.

— Az első folyamodású kir. törvényszékek számát és székhelyét csak azután fogja megállapítani a törvényhozás, ha a királyi táblák felosztásáról hozandó törvény már két évig működésben volt.

— Milán szerb király 13 éves fia Sándor javára lemondott a trónról s külföldre megy, hogy ott a magán élet nyugalomban nyerjen pihenést s némi kárpótlást az izgalmak s keserőségekért, melyekkel népének pártoskodása lelkét eltöltötte. Az uralkodó kiskorúsága miatt Risztics, Belimarkovics és Protics regensek fogják a királyi jogokat gyakorolni. A monarchiánkkal való barátságos viszony hír szerint a jövőre is fenn fog tartatni.

— Zajos ülések vannak az országgyűlésnek, miután az ellenzéken nemcsak németül éjeneznek, hanem bábuikat is segítségül hívva, az iskolapadok alatt szokásos

sifteléssel elnémitani sajnálatos nécskozó t

gyár ügy b. Kemén 7-én Bud ben a vá gyárat 1 f. évben legyen életünkbe

— Or

az alsófehérv

által tisztelet

saját műveim

az 1878. évi

naicum, az el

kori művelő

Elnöki meg

XXIII. vánd

fordításban. S

szobor és a

11. Utazási

Babi — korr

kötet Kupec

kezések I. kö

Kirándulás

franco. — E

körü szakér

— B

mányról besz

teltenség” bí

a találmány

igyekezik be

parazoltak. A

beszél és pe

csak Homér

felé közeleg,

helyre jutna

valami vasut

a beszélő lo

tőség, ugy

a végfűtten

„Újve marad

világosoda ke

hiányzanak,

vekből, droto

szervezetel

mely valószí

— A

segély alapj

ő naga iván

Ödönne ő na

Ferenzné ő

zók jótékony

8. — Szil

— N

és betegsé

eredményrő

frt. Összesen

135 frt 69

Pál 2 frt 20

40 kr. Vajda

Lázár Károly

Sándor, Ku

József, Wéde

kr. Balázs

Török János

Albert, ifj.

József, Töke

Albrechtovic

Mihály, ifj.

Albert, Czei

Sándor Káro

János Istvá

fizetők, vala

leghalásabb

Dunay A

— E

hírlap köv

távolságát

kinék a k

kerával é

meg a táj

percenké

157 év m

év mulva

másodperc

álló csilla

csak 60 n

tűzgyólyva

—

kereskedel

a kereske

sikere an

már e tár

kivül nyil

tagjait. M

ismétellen

jegyzéssel

kezik, el

valaha ren

Nis, Sofia-

Bukarest-

síftelével és dobogással igyekeznek az ellenvéleményeket elnémítani. Mindenesetre sajtósági tünemény s igen sajnálatos eredményekre vezetve, ha e modort más tanácskozó testületek is mintaképül választanák.

A Nagyenyeden építendő cukorgyár ügyét a legjobb eredménnyel oldotta meg b. Kemény Kálmán főispán ügybuzgalma. F. hó 7-én Budapesten lett aláírva a szerződés, melyben a vállalkozók kötelezték magukat, hogy a gyárat 1890-ben felépítik, ugy azonban, hogy a f. évben is legalább 2000 hold répatermése legyen biztosítva. Nevezetes lépés ez gazdasági életünkben!

Ormos Zsigmond temesmegyei főispán, kitünő tudósunk az alsófehérmegyei régészeti, történelmi és természettudományi egylet által tiszteletbeli tagga választván, az egylet könyvtára számára saját műveinek következő sorozatát küldötte meg: 1. Megnyitó beszéd az 1878. évi május 23-iki közgyűlésen. 2. Die altertümer von Viminacium, az előbbennek német fordítása. 3. Pompeji romjai. 4. Árpád-kori művelődésünk története. 5. Adatok a művészet történetéhez. 6. Elnöki megnyitó és zárbeszéd a magyar orvosok és természetvizsgálók XXIII. vándorgyűlésén 1886. 7. Ugyanazon elnöki beszédek német fordításban. 8. Urbina Sauti Rafael német fordításban. 9. A Széchenyi szobor és a szobrászat realismusa. 10. Tóth művészeti szempontból. 11. Utazási emlékek 1860—1863-ig. 12. A bánya sziklája — Piatra Babi — korrajz. 1862. 13. Visszaemlékezések I. kötet Velencez, II. kötet Kucepky János III. kötet gyűjtőműveim. 14. A visszaemlékezések I. kötetének német fordítása: Rückerrinnerungen Wenédig. 15. Kirándulás Romániába 1880. 16. Giorgione Barbarelli di Castel-franco. — E munkák sorozata ép ugy díeséri a kitünő tudós széleskörű szakértelmét, mint az áldozatkész férfi bőkezűségét.

Beszéző locomotív. Az amerikai lapok egy újabb találmányról beszélnek, mely ismét egy hatalmas térfoglalás, a „Lehetetlenség” birodalmának mindinkább ismertebbé váló területéből. Ez a találmány a beszéző locomotív, mely furfangos módon azt az erőt igyekszik beszéddé erőltetni, a mit eddig a mozdonyok fűtőtestekre pazaroltak. A gőzmozdony azonban ezután már nem fűtött, hanem beszél és pedig menyörgésszerű, tehát eléggé érthető hangon, mintha csak Homér szerint Zeust hallanók szólnai Mikor a vonat egy alagut felé közeleg, a locomotív elordítja magát „Tunnel”, majd ha olyan helyre jutnak, hogy szükségessé válik, „Fékező-t kiált. Ha pedig valami vasuti szerencsétlenség, p. u. vonatösszeütközésre van kilátás a beszéző locomotív figyelmeztetni fogja a közönséget minden eshetőségre, úgy hogy a közönség ezután nem fog remélt zavarba jönni a veszélytől, hanem ha a locomotív azt fogja dörögni, hogy „Ülve maradj”, vagy „Leugrani” — cselekszik a szerint. Erről a világsoda készülékről azonban még eddig a részletesebb leírások hiányoznak, csak annyit tudnak, hogy igen egyszerű készülék, csövekkel, drótokkal van szerkesztve és olyan zongora féle billentyűs szerkezettel van ellátva, melynek segítségével megszólaltatták a gépet, mely valószínűleg orgona módjára adja ki a hangot. „N—t.”

A nagyenyedi szegénysorsu tanulókat felruházó kör segély alapja javára újabb adakoztak: a) a Török Bertalan 6 ngsa ivén mélt. Zeyk Gábor ur Diódról 3 frt, b) a dr Kovács Ödönne 6 ngsa ivén Herepei Károlyné 6 ngsa 1 forint és Székely Ferenczné 6 ngsa 1 frt, összesen 5 frt. Fogadják a szives adakozó jótékony körünk hálas köszönetét. — Nagyenyed, 1889. márcz. 8. — Szilágyi Farkas, köri elnök.

Nyilvános számadás a nagyenyedi iparos ifjusági önk. és betegsegélyező egylet 1889. márczius 2-án tartott dalestély anyagi eredményéről. Jegyekből befolyt 167 frt 40 kr. Felülfizetésekből 35 frt. Összesen 202 frt 40 kr. Kiadás 67 frt 31 kr. Tiszta jövedelem 135 frt 69 kr. — Felülfizettek: Bisztritsány Lajos 5 forint. Szilágyi Pál 2 frt 20 kr. Sheidel József 1 frt 80 kr. Kaufman Simon 1 frt 40 kr. Vajda Péter 1 forint 20 kr. Kovács Gyula, Dunay György, Lázár Károly, Ungár Mihály, Fánta József, Drágomán József, Both Sándor, Kun József, Jakab Károly, Ungár Sámuel, 1—1 frt. Csizsár József, Wédel József 80—80 kr. Gabri Árpád, Kiss János 60—60 kr. Balázs János, Mátyás Lajos, Vítályos József, Szilágyi Farkas, Török János 50—50 kr. Battán D. Ferencz, Túzes Árpád, Both Albert, ifj. Kovács Mihály, Szántai József, Henzeli József, Dobos József, Tókes Imre, Mátyás Sándor, Horváth József, 40—40 kr. Albrehtovich Alfréd, Szász Andrá, Gréff Béla, 30—30 kr. Müller Mihály, ifj. Fazakas István, Lévy Aron, Halászi József, Rákossy Károly, Albert, Czeiler Edeárd, Lévy Aron, Halászi József, Rákossy Károly, Sándor Károly, Ungár Gyula, Kiss Mihály, Bereczki Ferencz, F. A., János István, Tángel József 20—20 kr. Fogadják a szives felülfizetők, valamint a dalestélyen megjelent közönség egyletünk nevében legáltalásabb köszönetemet — Nagyenyeden, 1889. márczius 8. — Dunay Albert, vigalmi bizottsági elnök.

Milyen messze lehet az ég? Egy francia hirlap következő népies módon igyekszik az égi testek távolságát érzékeltetni. Képzeljünk egy akkora óriást, kinek a karja a földtől az napig érne, ha ez hinyújtott karával érintené a tüzes golyót, csak 157 év mulva érezné meg a tájfalmat, mivel az emberi testben az érzés másodpercezenként 31 méter sebességgel terjed. Ha az óriás 157 év mulva tájfalmatában felrikolt, ezt a napba csak 13 év mulva hallanák meg, mivel a hang 340 métert halad másodpercezenként. Ha pedig az óriás karja a legközelebbi álló csillagig, a Centaur Alfájáig érne, akkor az óriás csak 60 millió év mulva érezné meg, hogy ujsa ezzel a tüzgolyóval kellemetlen érintkezésbe jött.

A nagy keleti utazás — melyet a brassói kereskedelmi és iparegyesület idei április 20-án rendez — a kereskedelmi miniszterium pártfogása alatt áll s így sikere annál biztosabb. A miniszter rendeletet intézett már e tárgyban az összes keleti konzulatusokhoz és ezenkívül nyílt rendelettel látta el a kirándulás vezetőjét s tagjait. Minthogy a bejelentési határidő nemsokára lejár, ismételtlen figyelmeztetjük erre a t. közönséget azon megjegyzéssel, hogy a kirándulás rendkívül élvezetesnek ígérkezik, el is tekintve attól, hogy a legolcsóbb is, mely valaha rendeztetett: II. oszt. Brassótól—Budapest—Belgrád—Nis, Sofia—Konstantinápoly—Várna—Ruscsuk—Giurgiu—Bukarest—Predealon vissza ellátással együtt 156 frt. A

részvételi ár csaknem minden állomásra ugyanaz, mert ugyanazt a körutat kell megfutnia mindenkinek. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál a brassói kereskedelmi és iparegyesület, hol a bejelentések is eszközöndők. Minden résztvevőnek utlevélről kell gondoskodnia.

KÖZGAZDASÁG.

A cukorrépa.

Írta: Timár János.

III.

A trágyázás.

(Folytatás.)

Hibaigazítás. A gazdasági rovatban megelőző közlemény hetedik és nyolcadik sorába becsuszott sajtóhiba folytán 23 klg. kálit. 73 klg. kálit-ra igazítandó.

Szinte látom a mosolyt, melylyel némely gazda fogadja azon kijelentésemet, hogy a műtrágyákról fogok írni. Nyugodtan veszem fel a tollat, mert megvagyok győződve, hogy ezen mosolyt csakis a tárgy nem ismerése csalhatja ki, épen azért a mennyire a tér enged, igyekezni fogok e tárgyat, megvilágítani.

Az istállótrágyát a műtrágyák tejesen nem helyettesíthetik, mert azon fizikai változásokat nem képesek a talajban véghez vinni, melyeket az istállótrágya, mint humusz képző anyag végez. Bár humusz nélkül, — mint a víztenyészési kísérlek mutatják — lehetséges a növénytermelés, de az sohasem lehet oly olesó, mint humusz gazdag talajon. Nem is az a célja a műtrágyának, hogy az istállótrágyát helyettesítse, hanem hogy annak hiányait pótolja.

A mint a nagyszámban végzett hiteles alapokon álló kísérletekből tudhatjuk, istálló trágyákkal nem adhatjuk vissza a talajnak a növényi tápanyagokat oly mértékben, mint azokat a — többnyire egyoldalú — növénytermeléssel elvontuk. Különösen áll ez egyik legfontosabb anyagra a phosphorsavra nézve. A folytonos magtermeléssel nagy mennyiségű phosphorsavat vonunk el a talajtól, mely az eladott áruval a gazdaságból kivándorol s csupán kis része jut az állatok gyomrán keresztül a trágyatelepre; tehát a trágyában a phosphorsav nem lehet meg oly mennyiségben, mint a mily mértékben azt a megelőző termések a talajtól elvonták. Ilyenformán áll a dolog a nitrogénnel is, melynek nagy része — különösen a hiányos trágyakezelés következtében — ammoniák alakjában elpárolog. Szinte örönlünk kell, hogy a harmadik, visszapótlásra szoruló tápanyag a káli, az istállótrágyában többnyire elegendő mennyiségben van meg.

Ha tudjuk azt, hogy a növénytermelés sikerét nem azon tápanyagok kormányozzák, melyek a talajban nagy mennyiségben fordulnak elő, hanem azon nélkülözhetetlenek, melyek legkevésbé nagy mennyiségben találhatók, nagyon hamar tisztában leszünk azon kérdéssel is, hogy használjuk-e műtrágyát s ha igen, melyiket és hol?

Az előbb vázoltakból beláthatjuk, hogy a műtrágyák alkalmazására tér kínálkozik mindott, a hol a talaj egy vagy más tápanyagban szűkölködik s a hol ezen tápanyagok műtrágyával való pótlása megfelelő természetbőlletel fizetési kimagát. Hogy ezen lehetőség nem válogat belterjes vagy külterjes gazdaságok között, azt nem szükséges fejtegetni. Ha azoknak akarnék írni, a kik „egyéni” meggyőződéssel, de teljes tájékozatlansággal arra hivatkoznak hogy: „a műtrágyák nem valók a mikülterjes viszonyaink közé”, akkor azt fejtegetném, hogy éppen a külterjesen kezelt gazdaságokban áll elő a tápanyag egyensúly megzavarása az egyoldalú gabnatermés folytán s ha valahol, úgy ott fogja magát kifizetni a műtrágya.

Ezek után első kérdés, hogy miként határozza meg a gazda, mely talajban melyik az a tápanyag mely mint minimumban levő a termés nagyságát befolyásolja s melyet vásárolt műtrágya által talajába, mint jövedelmező tőkét befektethet? Ezen kérdésre a feleletet a kísérlet adja meg, mert nem lehet, a valahol fényes eredményel végződő műtrágyázásból kiindulva, azt szolgailag utánozni, hanem saját talajunkon kell megkísérletnünk, hogy az milyen trágyát hálal meg, azaz mely tápanyagban szűkölködik.

A modern trágyázástanokból tudjuk, hogy talajunk csakis phosphorsav, nitrogén és káli b a n mutat hiányt, sőt Magyarország talaja azon szerencsés helyzetben van, hogy legtöbb helyen káli hiányról sem kell panaszokodnunk. A phosphor trágyázás (superphosphat, phosphat, csontliszt, csontszén, Th. s. a. l. k. stb.) csaknem minden talajon jó eredményeket tüntetett fel s jelentékeny elterjedése napról napra fokozódik. A nitrogén trágyák (Chilialérom, kén-savas ammoniák stb.) a Kalföldön nagymennyiségben alkalmaztatnak hazánk egyes vidékein véghezvitt kísérletek itt is a legszebb jövőt jósolják nekik, bár elterjedésüknek nagy gátot vet magas árok s azon tulajdonságuk, hogy száraz időben hatásukat nem tudják kifejteni s nagy záporok a talajból kimosásák. Lényeges hátrányuk, hogy hatásuk a legkedvezőbb körülmények között is. 1. legfeljebb 2 évig tart.

A műtrágyázás terénkezdő gazda, nehezen fogja elhatározni magát a drága nitrogén trágyák vásárlására, de legalább kezelje trágyatelepét okszerűen s az elillanni hajlandó nitrogént (ammoniak) kösse meg gipsz, kén-sav stb. által, hogy így fedezhesse talaja nitrogén szükségletét; s ha egyuttal pillangós virágnak (here, luczerna, csillagfű stb.) termelése által a légkör nitrogénjét hívja segítségül, igen sok esetben nem szorul nitrogén trágyára. A káli trágyák (kálnit, kén-savas káli stb.) mint említém a legkritikább esetekben alkalmaztatnak, minthogy hazánk talaja nem szorul utánpótlására; nem tagadható azonban, hogy vele lápostalajokon igen szép eredményeket értek el.

Nem terjeszkedhetem ki a műtrágyák tüzetes ismertetésére, be kell érnem azon viszony rövid tárgyalásával, mely azok és a cukorrépa között fennáll.

A cukorrépa, a mint láttuk, igen sok tápanyagot fogyaszt s így egyike azon növényeknek, melyek a műtrágyák alkalmazása iránt a legháladosabbak. A nitrogén trágyák iránt igen érzékeny, a mennyiben az cukortartalmát 2%-al is lenyomhatja azon esetben, ha a talajban nincs elég oldékony phosphorsav. A nitrogén trágyák az érést késleltetik, a vízfelvételt fokozzák s így a sulyban való növekvést vonják maguk után. Ezen hátrányaiért nem szabad magukban alkalmazni, hanem mindig phosphortrágyákkal kapcsolatosan, még pedig úgy, hogy egy rész nitrogénre két rész phosphorsav essék. (pl. 120 klg 15% nitrogént tartalmazó chilialérom mellett 20% phosphorsav tartalmú superphosphatból 180 klg-ot kell alkalmazni.) A nitrogén trágyák közül a chilialérom, — mint legkönnyebben felvehető nitrogén tartalmú anyag — legajánlatosabb a cukorrépa alá. Fejtrágyának (a kikelt növényekre szórva) nem igen ajánlják, bár a legutóbbi kísérletek ezen eljárás mellett szólnak. Dr. Stutzer A. „Der Chilialpeter” című művében cukorrépa alá a következő trágyát ajánlja:

gyenge trágyázás	13-1 (85) kg. nitrogén	22 S (140) kg. oldható phosph. s.
közepes	22 0 (142) „	34 2 (215) „
erős	35 3 (228) „	45 6 (285) „

A zárjel közötti számok azon mennyiséget jelentik, a mennyi 16%-os superphosphatnak illetve chilialéromnak felel meg. Tekintsük szabálynak, hogy cukorrépa alá ne alkalmazzuk a nitrogén trágyákat feltűnő nagy mennyiségben s a chilialéromot mindig tavasszal szorjuk talajunkra.

A phosphortrágyák úgy mint minden növény által, a cukorrépa által is nagy mértékben meghálaltatnak. Hatások szembetűnő az érés siettetésében, miért is, mint említém, a chilialérom mellől soha sem hagyandók el.

A cukortartalom növekedésére jótékonyan hatnak. A könnyen oldódó phosphorsavat tartalmazó superphosphatok tavasszal alkalmazandók, míg a nehezebben oldható (c-onliszt, Thomassalak stb.) még ősszel hintendők ki. Wolf szerint a csontliszt legjobb helye a trágya telepen van; a Thomas salaknak trágyára való hintését mellőzni kell, mert bár phosphortartalma a trágyát értékesíti teszi, de nagy mértékben az értékes ammoniakot szabaddá teszi.

Külföldön 100 klg. perugudnoval igen jó cukorrépa terméseket hoztak létre. A csontliszt igen alkalmas az altalaj phosphorsavának gazdagítására, minthogy mint basicus sőt a talaj nem absorbeálja s így phosphorsava az altalajba mosatik. A phosphortrágyák között egyáltalában könnyű válogatni; leginkább a superphosphatokat látjuk alkalmazva, minthogy a cukorrépanak könnyen oldódó tápanyagokra van szüksége. Akár mely alakban használjuk a phosphortrágyát szabály, hogy cukorrépa alá holdankint 30—45 klg. oldható phosphorsav jusszon.

A káli trágyák nem bírnak olyan nagy jelentőséggel, mint a hogy a cukorrépa káli tartalmából itélünk. (lásd. „Közérdek” előző számát.)

Egyes helyeken, mint említém, különösen lápos tőzeges talajokon igen jó sikerrel alkalmazták, mindazonáltal cukorrépa alá a legnagyobb orvosságként hintendő el s mindenesetre még ősszel, mert különben a várt eredmény kimarad, azaz hátrányosan végződik. Nem hagyhatom említés nélkül, hogy a mint tudom Vas megyében a hamut, mint káli trágyát cukorrépa alá jó sikerrel alkalmazzák.

Meg kell még emlékezni a mész trágya hatásáról. Mész csaknem minden talajban fordul elő s a növény elemzések azt mutatják, hogy mésztrágyázás által a növények mérszartalma nem gyarapodik. Daczára ezen meg nem támadható tételnek a mésztrágyázás mint indirekt trágya jogosult s igen sok esetben szükséges. A mész a hamus bomlását, valamint a káli vegyek oldását segíti elő s még oly talajon is, mely mérszben gazdag, a növényi tápanyagok könnyen felvehető állapotba való jutását eszközi. Mélyen gyökerező takarmány növényeinknél (here, luczerna stb.) tapasztaljuk a mész hatás kitünő hatását még ott is a hol az altalaj mérszben feltűnő gazdag. Itt is a mész indirekt hatása nyilvánul, mert azon növényeknek könnyen oldódó mérszre nincs szükségük, minthogy azt még a kőzetekből is feltudják venni,

hanem igenis kívánunk más könnyen felvehető anyagokat, melyeket a mésztrágya szabadabb tesztszok mint könnyen oldódó vegyek az altalajban levő gyökerekhez jutnak. Tehát a mésztrágya a talajban levő tápanyagokat teszi szabadabbá, melyekből aztán a növény többet fogaszthat. Ebből az következik, hogy csak kis jórésben levő talajokon szabad mésztrágyát alkalmaznunk, mert bár a soványabb talajok termését is fokozhatjuk általa, de végeredményében az elszedett nagyobb kamatokkal a talajtökét pusztítjuk el. Igen jól alkalmazható a mész a szívós agyagtalajok javítására, míg a hamus szegény homok talajoknak méreg.

Mondandóimat azon megjegyzéssel zárom be, hogy felhasználva a gazda a műtrágyákkal foglalkozó jeles szakműveket (lásd „Közérdek” előző számát) igyekezzék e téren teljes ismereteket szerezni s aztán kísérleteket tőve ne hagyja megoldatlanul azon kérdést, hogy vajon talaja meghálálja e a műtrágyák alkalmazását? Ha meg hálálja, vegye hasznát!

Mielőtt jelen közleményemet befejeznék az alábbiakban közlöm egy Bars megyében Morávek János urad. intéző által végzett műtrágyázási kísérlet eredményét. Nevezett kísérlet közzétett az Ol. Landw. Wblatt egyik számában, ugyisint a Mezőgazdasági szemle ez évi januári füzetében. A terjedelmes táblázatot, könnyebb áttekintés céljából, egyszerűsítettem s az eredetiben hektárra s magyar holdra vonatkoztatott adatokat katasztrális holdra számítottam át. Nem akarok a kísérlet felől semmi véleményt mondani, mert közlésével célozom csak az volt, hogy kimutassam, hogy e tárgyval foglalkozni érdemes.

VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Tábla-szám
128 kg. 18 %-os spodium-superphosphat és 30 kg. chilisnitrum szára adalékosan	128 kg. 18 %-os spodium-superphosphat és 30 kg. chilisnitrum szára adalékosan	128 kg. 18 %-os spodium-superphosphat és 30 kg. chilisnitrum szára adalékosan	128 kg. 18 %-os spodium-superphosphat és 30 kg. chilisnitrum szára adalékosan	128 kg. 18 %-os spodium-superphosphat és 30 kg. chilisnitrum szára adalékosan	128 kg. 18 %-os spodium-superphosphat és 30 kg. chilisnitrum szára adalékosan	A trágák megnevezése
166	188	163	154	134	95	I kat. hold lefejezett répatermése
131	128	130	129	124	124	C z u k o r - t a r t a l o m
71	93	68	59	39	9	a trágákban a trágákban a trágákban
75	98	72	62	41	9	termésközlés
61.06	79.98	58.48	50.74	39.54	12.86	A trágákban a trágákban a trágákban
19.48	21.73	7.84	21.73	21.73	1. kat. h.	h. kat. h.
41.58	58.25	50.64	29.01	11.81	1. kat. h.	1. kat. h.

Gazdasági vegyesek.

* A cukorárak emelkedése. A cukorfinomítóknak nagy szorgalommal dolgoznak a cukorárak „javításán”. — A kinek most kell szükségletét fedezni, az kénytelen a magasabb árakat fizetni, mert az eladók nagy egyértelműséggel ragaszkodnak a felemelt árakhoz. A forgalom jelenleg kizárólag az eladók javára alakul. A hangulat nagyon szilárd és támogatást nyer külföldi tudósítások által is. Az emelkedett árak dacára a forgalom meglehetősen élénk, mert a cikkek statisztikai helyzete sok tekintetben igazolja a szilárd árakat. Hozzájárul még, hogy a nádeznok-termelés is hiányos volt. (M. K. L.)

* A gabona üzlet helyzetéről a „Magyar Kereskedő Lapja” a következőket írja: Hosszas teltek késleltetve a hajózás megnyitását, a várva-várt hozatalok még kések. Hogy a hozatal megnagyobbodása csillapító hatással leend-e az úzletre, nem igen látszik valószínűnek és pedig az okból, mert a budapesti készlet túlnyomó része már részint feldolgozott részt expoltátott. — Tény az, hogy december hó közepe óta a Budapesten béraktározott buzakészlet több, mint egy millió métermázsával apadt. — A jelenlegi árviszonyoknál azonban tartós nagy hozatalokra nem számíthatunk és pedig azon okból, mert a fővárosi árak sokkal alacsonyabbak, mint az alsó állomási árak és így a hozatal csakis a tulajdonosok érzékeny veszteségével járna. Azok, kik vidéki állomásokon tartották buzakészletüket, tekintve az olcsóbb spekuláció költségeit és az előnyös értékesítési viszonyokat, igen szép polgári haszonnal zárják le műveleteiket. A külföldi piacok érdeklődése követ-

keztében a buzakivitel mérsékelten megindult nyugoti Európa összes fogyasztó államaiba. A főkivitel Fiumén át irányították. Az export vételei megszilárdították az úzletet és ha tovább folytattatnak, akkor rövid idő alatt lényeges arjavulásokra számíthatunk.

* **Közgazdasági szaklapok.** Pénzügyi és közgazdasági szaklapjaink közt első helyen említendők a „Magyar Pénzügy” és a „Magyar Kereskedő” lapja, mely lapok meg bővített tartalommal kezdték meg az 1889. évfolyamot. Az imár kilenczedik évfolyamba lépett „Magyar Pénzügy” hű és teljes képét nyújtja a hazai pénzüzetek és részvénytársulatok e lösmert szaklapja (előfizetési ára félévre 5 frt) A „Magyar Kereskedő” lapja oly terjedelemben jelenik meg minőben még külföldi szaklap is kevés. Cikkeiket kiváló írók írják és híre mérvadók. Előfizetési ára félévre 4 forint. — Kiadóhivatal Budapest. Erzsébet-körút 27.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY TÖRÖK BERTALAN.
Kiadó-tulajdonos **WOKÁL JÁNOS.**

2215—1888.
tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétetik, hogy Nagyszebeni Albina takarékos hitelintézet végrehajtató 29 frt 43 kr. tőke, ennek 1885. évi január 1-től járó 6% kamata 17 frt 75 kr. eddigi, ugy jelenlegi 3 frt 50 kr. költségkövetelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedők néhai Martin Nioulaj hagyaték képviselése Wellmann Rezső ügyvéd által és Martin Maria szül. Popának a nagyoseredi 117. számú telekjegyzőkönyvben A+ 1-7. 9-11. 13-32. 34-44. rendszám alatt foglalt fekvősegei 1469 frt 38 kr. megállapított kiküldési árban Nagyszeben község előjárásági helyiségekben

1889. évi április hó 5-én délelőtt 10 órákor tartandó nyilvános árverésen kiküldési ár alá is eladhatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kiküldési ár 10 %-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezébe letenni.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 3 egyenlő részben 15. 30 és 45 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett királyi adó, mint letétihivatalhoz lefizetni.

Különben az árverés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Nagyszeben község előjárásági gánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. Nagyenyeden, 1888. december 14.

Csegezi, kir. aljbíró.

Sz. 2314—1888.
tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi királyi járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyszebeni albina hitelintézetnek Onitza Tódor I. Stefan elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 58 frt 88 kr. tőkekövetelés és ennek még pedig 14 forint 72 krnak 1885. évi május 1-től, 14 frt 72 krnak 1885. évi november 1-től, 14 frt 72 krnak 1886. évi május 1-től, 14 frt 72 krnak 1888. évi november 1-től, továbbá 9 frt 75 kr. tőke, ennek még pedig 3 frt 25 kr után 1884. április 1-től, 3 frt 25 kr után 1885. április 1-től, és 3 frt 25 kr után 1886. április 1-től járó 8% kamatai 18 frt 85 kr per és végrehajtási már megállapított költségek, valamint jelenlegi 7 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Onitza Tódor I. Stefanak a cselnai 106. számú telekjegyzőkönyvben A+ 1-18. rendszámok alatt foglalt ingatlanaira 645 frt 50 kr megállapított kiküldési árban elrendelte. Ellenben a kérés többi részének teljesítése megtagadtatik, mert az A+ 19-21. rendszám alatti részletekre vonatkozó értékbizonyítvány becsatolva nem lett s így ezek kiküldési ára nem volt megállapítható.

Az árverés 1889. évi március hó 29-ik napján délelőtt 10 órákor Czelna község házául fog megtartani. Az árverési szándékozók végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni. Vevő köteles a vételár az árverés jogerőre váltja után 3 egyenlő részben, 15, 30 és 45 nap alatt minden egyes részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamataival együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalhoz lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttani. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen királyi bíróság, mint tkönyvi. hatóságnál és Czelna község előjárásági gánál tekinthetők meg. A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. Nagyenyeden, 1888. december 14.

Csegezi, kir. aljbíró.

Sz. 3358—1888.
tkvi

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétetik, hogy Manovits Moise és társai végrehajtatóknak Dobra Jun Har hilea és társai végrehajtást szenvedők elleni 390 frt tőke, ennek 1885. szeptember 10-től járó 6% kamatai 77 frt 26 kr eddigi költségek és jár. behajtása végett a topánfalvi kir. járásbíró, mint telektévez tartozó Szkerisorai 852. sz. tkjvben A+ 1-3. ponoreli 202. sz. tkjvben A+ 1-9. és alsóvidrai 20. sz. tkjvben A+ 1-4

alsóvidrai 31. sz. tkjvben A+ 1-9. alsóvidrai 37. sz. tkjvben A+ 2. r. sz. alatt foglalt és 1183 frtra becsült ingatlanok az 1881. LX. t. c. 156. § értelmében Ponorel községben a község házául

1889. évi május hó 6-án d. e. 10 órákor.

Alsóvidra községben a község házául

1889. május hó 7-én d. e. 10 órákor

és Szkerisora községben a község házául.

1889. évi május hó 8-án d. e. 10 órákor

megtartandó nyilvános bírói árverésen becsárón alól is a becsár 10 %-ának a bírói kiküldött kezébe leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő köteles a vételárnak felét 15 nap alatt, más felét az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál 39425. sz. igazságügyi miniszteri letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

Ezen hirdetményel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság és Szkerisora, Alsóvidra és Ponorel község előjárásági gánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. Abrudbányán, 1889. évi január hó 25-én.

Gelei, kir. járásbíró

Nemes gyümölcsfa-oltványok,

a nagyenyedi Gyümölcsészeti Egylet által kiválasztott kitűnő fajokból. 4-5 évesek. Magastörzsűek. Darabja 35 kr. Egyleti tagoknak 25 kr. Alma fajok: Batul, Ponyik, piros Gyógyi stb. Körtefajok: Nyári és őszi Bergamot, Pendár, Sándor ezár, Ferdinand trónörökös, Bezy, de May, Gróf Zichy Ottó stb. A fajok valódiságáért az egylet jót áll. Megrendelés dr. Winkler Albert egyleti pénztárnoknál Nagyenyeden. 1-3

Vizsgáljatok meg mindent s a legjobbat válasszátok!

Ezerszeresen kipróbált s orvosi tekintélyek és számos magános bizonyítványokkal kitüntetett készítmények.

Dr. MILLER mohóvénnyedre, meglepő hatású (köhögés, rekedtség, torokfájás, nyálkásodás, kezdődő tüdőgümónél és egyáltalán a légzőszervek minden gyuladásaánál. Tégelyben gyermekek és felnőttek számára. Egy tégely ára 50 kr.

Miller tyukszembalzsama,

Csalhatatlan szar tyukszemek, szemfésűk és fájdalmas bőkeményedések ellen. Ara egy dobozban levő üvegesnek ecsettel és használati utasítással együtt 48 kr.

Beküldetett:

Tek. Miller J. gyógyszerész urnak Brassóban. Ide csatolt 6 o. é. forintért kérem küldjön nekem postafordulattal még 10 dobozzal az ön kitűnő tyukszem-balzsamból; e szer engem meglepő rövid idő alatt megszabadított alkalmatlan tyukszememtől. Plojesti, 1888. szeptember 6-án.

Dr. Margineanu, tanár.

Valódián kaphatók: Nagyenyeden Bisztritsány Lajos fűszerkereskedőnél. Szászrégenben Vermescher E. gyógyszerésznél. Décsen Nick F. fűszerkereskedőnél. Csikszereán Leitch F.-nél. Beszterceán Fleischer testvérekénél. Gyulafehérvárt Fröhlich F. gyógyszerésznél. Fogarasban J. Bergleitner, Sternborny J. és Glein R. gyógyszerésznél. Nagyszebenben Reizenberger F.-nél.

Központi küldeményezési raktár: MILLER J. gyógyszerész — Brassóban. — 4-8

Rendkívüli feltűnést és méltó bámulatot

keltenek mesés olcsóságuknál fogva az egész continensen az én **Ezüst-Nikel-Remontoir Zseb-órám**

melyeknek csinos lánczettel együtt az ára csak **4 frt 80 kr** darabonként.

Csupa véletlenség.

hogy ezen csodaszép, másodperczre szabályozott s elromolhatatlan szerkezetű **remontoir-órákat lánczettel együtt 4 frt 80 kr mesés áron árushíthatom.** Az órák mutató felbuzhatók s 3 évi kezeséget válllok értük írásbelileg. — Ilyen kedvező a-kalom nem egyhamar lesz megint, a készlet fogyatékán van ezért siessen mindenki megszerezni ez órákat, melyet kétszeren áron sem lehet sehoh megkapni. — Kész fizetés vagy utánvétel mellett megküldi a **GRÜNSBERGER ZS.** kiviteli áruaktár Bécs, II. Teréz-utca 1.

Figyelj világ! figyelj!

Varrógép
1 frt 50 krért.

Csodát mivel e gép, mindent kitűnően var, ugy a legvastagabb kelmét, mint a legfinomabb chifont, jól dolgozik, csinos kiállítású, aranyszíre befuttatott s díszere válik a salonnak.

Menthetetlen hiba, ha hiányzik valamely háztartásból e gép. — Ki hitte volna, hogy 1 frt 95 krért varró gépet lehet előállítani. — E gépnek **rettentő keletődsége** van. rendezlen hát mindenki sürgősen, mivel nemokára elfogy. Levelezőlapot meg lehet rendelni. Kész fizetés vagy utánvétel mellett megküldi a **GRÜNSBERGER ZS.** kiviteli áruaktár Bécs II. Teréz-utca 1. 5-6